

ingediend op **1865** (2023-2024) – Nr. 1
23 oktober 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Willem-Frederik Schiltz

over het verslagmoment
van de Europese Ministerraad Energie
van 28 maart 2023

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting	4
1.1. Gaspakket.....	4
1.2. Wetgevende initiatieven.....	4
1.3. Raadsoriëntatierichtlijn	5
1.4. Raadsoriëntatieverordening	6
1.5. Verordening Reductie Aardgasvraag	6
1.6. Voorstel wijziging Elektriciteitsrichtlijn	6
1.7. Blik vooruit	6

Gebruikte afkortingen	8
-----------------------------	---

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op woensdag 17 mei 2023 hield de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie een verslagmoment van de Europese Ministerraad Energie van 28 maart 2023. De commissie kreeg een toelichting van Thomas De Paepe, attaché Energie van de vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU.

De bij de toelichting gebruikte presentatie is als [bijlage](#) te vinden op de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze commissievergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

1. Toelichting

Thomas De Paepe is attaché Energie van de vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU, en geeft een debriefing van de Raad Energie van maart 2023.

1.1. Gaspakket

Een eerste belangrijk agendapunt was het gaspakket. De Europese Commissie heeft op 15 december 2021 een voorstel gelanceerd tot een herschikking van de Derde Gasrichtlijn en een herschikking van de verordening Toegang Aardgastransmissienetten. Samen wordt dat het gaspakket genoemd of de Decarbonisation Package. De achtergrond hiervoor is de Waterstofstrategie van de EU. De Commissie vaardigde in 2020 immers een mededeling uit over de visie van de EU op waterstof. Daarin gaat het onder andere over de import van waterstof en de ontwikkeling van infrastructuur. Het gaspakket geeft daar ten dele uitvoering aan.

De doelstelling van het gaspakket is ten eerste het bevorderen en versnellen van de transitie van fossiel aardgas naar hernieuwbare en koolstofarme gassen. Daarbij gaat het voornamelijk over waterstof, maar bijvoorbeeld ook over bio-ethaan. Een ander belangrijk aspect is het creëren van een goed werkende markt voor waterstof. Tot slot wil men een kader creëren voor investeringen in infrastructuur.

1.2. Wetgevende initiatieven

Er is sprake van twee wetgevende initiatieven: een richtlijn en een verordening. De richtlijn handelt over de organisatie van de markt voor aardgas en waterstof. Ook voert de richtlijn bijvoorbeeld nieuwe bepalingen in rond consumentenbescherming en dan voornamelijk voor aardgas, bijvoorbeeld rond het overstappen naar een nieuwe energieleverancier. Er komen ook bepalingen over actieve afnemers en energiegemeenschappen, en rond slimme meters voor zowel aardgas als waterstof.

Een heel belangrijk punt in het voorstel is de toegang van derden tot infrastructuur voor het transport van waterstof, ook 'third-party access' genoemd. Het uitgangspunt daarbij is dat er een systeem van gereguleerde toegang geldt op basis van goedgekeurde tarieven, dus 'regulated access' voor waterstofnetten. In het voorstel van de Commissie kunnen de lidstaten daarbij tot 2030 kiezen voor een systeem van onderhandelde nettoegang, maar in het voorstel is die derogatie tijdelijk: vanaf 31 december 2030 zou die mogelijkheid vervallen en gaat men naar een volledig gereguleerd toegangssysteem.

Verder is er ook een systeem van onderhandelde toegang voor terminals. Het gaat daarbij over waterstofterminals en over een systeem van 'negotiated access', waarbij eigenaars van terminals verplicht zijn om in onderhandeling te treden met diegenen die toegang wensen. Dat is een minder verregaande vorm van toegangs-

regulering. Er komt ten slotte ook een systeem van regulated access voor opslag-infrastructuur.

1.3. Raadsoriëntatierichtlijn

De gesprekken rond het gaspakket liepen niet altijd zeer vlot, omdat daar een duidelijke link is met de richtlijn Hernieuwbare Energie. Die introduceert een doelstelling voor RFNBO's. Vaak gaat dat om groene waterstof. De richtlijn Hernieuwbare Energie voert een doelstelling in voor het verbruik van RFNBO's, bijvoorbeeld groene waterstof, gemaakt op basis van groene elektriciteit. Waterstof geproduceerd via nucleaire elektriciteit of roze waterstof kon niet worden aangewend om te voldoen aan die verplichting. Er waren echter ook lidstaten, vaak met grote nucleaire parken, die bij de RFNBO-doelstelling een rol zagen voor koolstofarme energie, bijvoorbeeld roze waterstof. Dit heeft de gesprekken soms bemoeilijkt. Op een bepaald moment werd dan een artikel 8a ingevoerd, onder impuls van een aantal lidstaten. Dat artikel voerde die bepaling rond koolstofarme energie in de richtlijn Hernieuwbare Energie in. Uiteindelijk is de bepaling in kwestie eruit gehaald na reactie van verschillende lidstaten. Maar over het algemeen heeft dat de onderhandelingen wel bemoeilijkt.

Wat nieuw is in de Raadsoriëntatie, is het recht op betaalbare energie in tijden van crisis. Het EMD-voorstel, zoals het gepubliceerd is door de Commissie, voorziet in een bepaald mechanisme dat lidstaten kunnen activeren in tijden van crisis. Zo kan er in de prijszetting worden ingegrepen indien dat nodig mocht zijn. De Raad heeft die bepaling grotendeels gekopieerd in het voorstel voor een richtlijn. Het zou dus niet alleen voor elektriciteit gelden, maar ook voor aardgas.

Daarnaast voerde de Raad in zijn Raadsoriëntatie nog een aantal aanscherpingen door rond de bescherming van de consument en kleinhandel. Als een leverancier gebundelde diensten aanbiedt, moet de consument die volgens de Raad elk afzonderlijk kunnen opzeggen. Het kader voor energiegemeenschappen is vrijblijvend geworden. Het kader voor slimme meters is eveneens gewijzigd, door onder andere te voorzien in een kosten-batenanalyse.

Voor de toegang van derden is de deadline verlegd naar 31 december 2035. Voor opslaginfrastructuur geldt vanaf 1 januari 2036 de gereguleerde toegang. Voor de toegang tot terminals kunnen lidstaten ook kiezen voor een systeem van onderhandelde toegang.

In het voorstel stond een tijdelijk uitzonderingsregime voor bestaande waterstofnetten, waardoor bepaalde verplichtingen tot 2030 niet van toepassing waren op bestaande waterstofnetten. Onder bepaalde voorwaarden blijft het na 2030 mogelijk om geografisch beperkte netten uit te baten zonder dat de verticale ontvlechtingvoorwaarden van toepassing zijn.

De Raad heeft de vrijstellingscriteria voor de bestaande netten gedeeltelijk versoepeld, en heeft bijvoorbeeld de einddatum van 2030 vervangen door het criterium dat de bestaande netten niet moeten voldoen aan bepaalde verplichtingen zolang zij de markt niet verstoren. Daarnaast is er een 5 procentregel: de bestaande waterstofnetten zouden nog met maximum 5 procent kunnen groeien. Voor geografisch beperkte netten werden de toelatingscriteria gedeeltelijk aangescherpt – zo werd expliciet bepaald dat er geen interconnectoren aanwezig mogen zijn in een geografisch beperkt net –, maar werden ze wel vrijgesteld van meer verplichtingen en zullen vrijstellingen niet meer automatisch vervallen.

1.4. Raadsoriëntatieverordening

In de verordening Gaspakket voorziet de Commissie in de regels voor de organisatie van de gasmarkt, de tarieven en tariefkortingen. Er komt een tariefkorting van 75 procent voor hernieuwbare en koolstofarme gassen; in sommige gevallen is dat 100 procent. Er staat een bepaling in over het mengen van waterstof in aardgas, een gevoelige materie voor sommige lidstaten, die wordt beperkt tot 5 procent voor interconnectoren. Transmissienetbeheerders zijn verplicht om een menging van 5 procent te aanvaarden in een interconnector. Dat betekent niet dat men verplicht is om waterstof te mengen in zijn nationaal net.

De Raad heeft daar een aantal wijzigingen aan doorgevoerd. Opnieuw waren er discussies over koolstofarm versus hernieuwbaar. Het compromis werd een gedifferentieerde tariefkorting: 100 procent voor hernieuwbaar, 75 procent voor koolstofarm. Wat betreft de blending was er discussie over de wenselijkheid van waterstof in een gasnetwerk. Er is een plafond van 2 procent op gezet. Er komt meer flexibiliteit voor de lidstaten om te weigeren.

1.5. Verordening Reductie Aardgasvraag

Het volgende agendapunt was de verordening Reductie Aardgasvraag. Op 26 juli 2022 werd een politiek akkoord over de verordening bereikt. De lidstaten hebben onder de Raadsverordening een indicatieve doelstelling van een vrijwillige besparing van aardgas van 15 procent met enkele uitzonderingen aangenomen. Het gaat om een indicatieve doelstelling, die bindend wordt bij het uitvoeren van een Union Alert door de Raad. Op 20 maart 2023 liep de verordening op haar einde en deed de Commissie een voorstel tot verlenging. Er zijn lichte aanpassingen aan het monitoringsregime doorgevoerd, maar niet aan de inhoud. Op de Raad Energie is daarrond een politiek akkoord gevonden. De stemming daarover gebeurde schriftelijk en de verlenging is gepubliceerd op 31 maart 2023.

1.6. Voorstel wijziging Elektriciteitsrichtlijn

Het voorstel over de Elektriciteitsrichtlijn is gelanceerd op 14 maart 2023 door de Commissie als antwoord op de roep van verschillende lidstaten om meer ingrijpende wijzigingen door te voeren aan het elektriciteitssysteem. Het doel was de volatiliteit van de prijzen te beperken, de afhankelijkheid van de aardgasprijzen te verminderen en uiteraard hernieuwbare energie te bevorderen. Op basis van het debat in de Raad gingen de Zweden aan de slag. Over het algemeen was er een grote consensus dat er een sterkere bescherming van de consument noodzakelijk is. Er is nood aan meer flexibiliteit en aan een grotere rol voor de langetermijnmarkten. Een groep van lidstaten wil echter verdergaan. Zij willen een verdere ontkoppeling van de gas- en elektriciteitsprijzen, meer mogelijkheden voor CRM's en een rol voor de PPA's en CfD's. Een aantal lidstaten steunt daarentegen een meer doelgerichte wijziging van de EMD-richtlijn.

Er waren een aantal AOB-punten. Zo gaf de Commissie informatie over de bevoorradingszekerheid in de Unie. De Commissie gaf daarbij een stand van zaken over de vullingsgraad van de opslaginfrastructuur voor aardgas in de Unie. Daarnaast was er een non-paper van Denemarken over de impact van de Natuurherstelverordening op het energiesysteem. Er was ook een non-paper van Griekenland over de noodzaak van een versterkt Europees elektriciteitssysteem. Er waren ook nog enkele A-punten, namelijk het formeel stemmen van enkele wetgevende initiatieven.

1.7. Blik vooruit

Wat staat er nog op de agenda? De gaspakkettrilogie starten begin juni.

Inzake de EPBD heeft het Europees Parlement relatief recent zijn onderhandelingsmandaat vastgesteld. De Raad heeft zijn mandaat vastgesteld op 25 oktober vorig jaar. De trilogie kunnen dus beginnen. De Commissie hoopt dat die al afgerond zullen zijn onder het Spaanse voorzitterschap.

De EMD is absolute topprioriteit voor het voorzitterschap op dit moment. Men voorziet een Raadsoriëntatie eind juni.

Er is tot slot nog de Methaanverordening. Daarover zullen binnenkort de trilogie starten.

Gweny DE VROE,
voorzitter

Willem-Frederik SCHILTZ,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AOB	Any Other Business
CfD	Contracts for Difference
CRM	capaciteitsremuneratiemechanisme
EMD	Electricity Market Directive
EPBD	Energy performance of buildings directive of Europese Richtlijn Energieprestatie Gebouwen
EU	Europese Unie
PPA	Power Purchase Agreement of stroomafnameovereenkomst
TTE	Raad Vervoer, Telecommunicatie en Energie
RFNBO's	Renewable Fuels of Non-Biological Origin